

KISSOJEN SYDÄNSAIRAUDET

Kardiologi (sydänsair. erik.) Andrea Gladuli

DVM, MS (s.a. Cardiology)

- Kuinka yleisiä sydänsairaudet kissoilla ovat? Miten usein eläinlääkäri tapaa sydänsairaahan kissan?

Yksi kuudesta kissasta on vaarassa sairastua sydänsairauteen¹. Kissojen sydänsairauksia kutsutaan usein piileviksi, koska kissat saattavat vaikuttaa täysin oireettomilta, vaikka sairaus onkin edennyt jo pitkälle. Kissat voivat kärsiä sydänsairaudesta usean vuoden ajan ennen kuin mitään oireita on havaittavissa, ja usein oireet ilmestyvät vasta taudin edettyä pitkälle. Jos sydänsairaudet havaitaan ajoissa, eläinlääkäri voi päättää sopivan tarkkailu- tai hoito-ohjelman ennen oireiden pahenemista.

Yleisin löydös, jonka pohjalta aletaan epäillä sydänsairautta, on sivuääni sydämessä. Kliinisesti terveistä kissoista 21–50 prosentilla tavataan sivuääniä². Sivuääni edellyttää siis tutkimuksia.

- Millaiset tekijät altistavat sydänsairauksille? Perimä on ilmeisesti yksi...

Kissojen sydänsairaudet voivat olla perinnöllisiä tai hankittuja. Perinnölliset sairaudet todetaan yleensä hyvin nuorilla potilailla. Hankitut sairaudet diagnosoidaan yleensä myöhemmin, ikävaihteluksi ilmoitetaan 3kk – 19 vuotta. Hankitut sairaudet voidaan luokitella primaariksi tai sekundaariseksi sydänsairaudeksi. Jälkimmäinen voi olla seurausta korkeasta verenpaineesta, sydänmatotartunnasta tai kilpirauhasen sairaudesta.

Kissojen yleisin sydänsairaus on hypertrofinen kardiomyopatia, HCM. Sen alkuperää tutkitaan jatkuvasti. Osalla roduista on voitu vahvistaa perinnöllisyys sairauden syyksi, osassa rotuja on vahva taipumus HCM:aan. Muita rotuja suurempi riski on seuraavissa roduissa: maine coon, persialainen, siamilainen, sphinksi, rex, ragdoll, brittiläinen lyhytkarva, ocicat ja himalajankissa. Viimeaikaisissa tutkimuksissa HCM:n osuus kaikista kissojen sairauksista oli 4,8 prosenttia. Eräessä tutkimuksessa (Riesen) sydämen vajaatoiminnan oireista kärsivistä kissoista 82% oli hypertrofisesta kardiomyopatiaa. Terveiltä vaikuttavista kissoista HCM:aa sairastaa 15,5 prosenttia.

Maailmanlaajuinen Pawpeds-tutkimusohjelma (<http://pawpeds.com/healthprogrammes/hcmtest.html>) tähtää HCM:n varhaiseen diagnostiikkaan ja sairauden estämiseen riskiroduissa. Virallisen tutkimuksen tulee olla hyväksytyn kardiologiaan erikoistuneen eläinlääkärin suorittama.

- Miten sydänsairaus vaikuttaa kissan elämään ja vointiin? Mihin omistajan kannattaa kiinnittää huomiota?

Mikä tahansa vakava sydänsairaus heikentää edetessään sydämen kykyä kuljettaa riittävästi verta kehon tarpeisiin. Tätä kutsutaan sydämen vajaatoiminnaksi.

Hengityselinten sairauksien tai ikääntymisen oireet saatetaan sekottaa kissojen sydänsairauksien oireisiin. Omistajien tulisi aina tarkkailla kissoissaan tiettyjä merkkejä. Eläinlääkärille kannattaa soittaa, jos kissa

- on haluton leikkimään tai liikkumaan
- on liioitellun väsynyt tai apaattinen
- on hengästynyt, hengitys on hankalaa, tiheää tai kissa hengittää suu avoimena
- menettää lihasjänteytensä, pyörtyy, saa kohtauksen
- ontuu tai sen raaja/ raajat ovat viileät ja kipeät

- Sydänsairaus voi ilmeisesti olla myös oireeton?

Kissojen sydänsairauksia nimitetään usein piileviksi, sillä kissoissa ei välttämättä näy mitään oireita ennen kuin on liian myöhäistä. Siksi sydänsairauksien varhainen diagnosointi on ehdottoman tärkeää.

Omistajan tulisi käyttää kissaa säännöllisesti eläinlääkärissä, jotta sydänsairauksien oireita ei ohitettaisi. Ikävä kyllä sydänsairauksiin ei ole parantavaa hoitoa. Toisin kuin ihmisten sydänsairaudet, joille altistavia tekijöitä ovat liikunnan puute ja huono ruokavalio, kissojen sydänsairaudet yleensä etenevät kissan elämäntavoista tai ravitsemuksesta huolimatta.

Mitä omistaja voi tehdä:

- pitää kirjaa muutoksista kissan ikääntyessä
- tarkkailla muutoksia kissan ruokahalussa ja aktiivisuustasossa
- huolehtia, että lemmikki pysyy ihannepainossaan
- tarkkailla mahdollisia sydänsairauden oireita
- muistaa, että joillakin roduilla on suurempi riski sairastua sydänsairauteen
- pyydä lähetteen kardiologiaan erikoistuneelle eläinlääkärille, jos eläinlääkäri havaitsee kissalla sivuäänien,
- käyttää kissaa terveystarkastuksessa kerran vuodessa, iäkkäitä kissoja tulee tutkia kahdesti vuodessa

Säännölliset eläinlääkärikäynnit ovat erittäin tärkeitä lemmikkisi elämänlaadun kannalta. Se on paras tapa varmistua, että sydänsairauksien usein hienovaraiset oireet havaitaan ajoissa.

Kaikki mieltä askarruttavat kysymykset kannattaa esittää eläinlääkärille – hän on avainhenkilö lemmikkisi terveyden ja hyvinvoinnin vaalimisessa.

- Millaisia asioita sydämen kuuntelusta selviää?

Eläinlääkärisi suorittaa kissalle huolellisen kliinisen tutkimuksen ja kuuntelee sen sydänäännet stetoskoopilla. Esitietojen, sydänäänten laadun ja rytmin perusteella päätetään tarvittavista jatkotoimenpiteistä. Kannattaa muistaa, että joskus sydänsairaus ei aiheuta sivuäänä. Varmistettaessa mahdollisen sydänsairauden olemassaolosta tehdäänkin jatkotutkimuksena ultraäänitutkimus.

- Mitä sivuäänet kertovat sydämen tilasta?

Sydänsairauden epäileminen oireiden tai kuuntelussa havaitun sivuäänen tai rytmihäiriön perusteella johtaa lisätutkimuksiin. Niitä ovat:

- röntgenkuva (rintaontelo)
- Cardiopet^R proBNP –testi, verikoe, joka mittaa NTproBNP-markkeria verestä (sama markkeri, jota käytetään ihmisten sydänsairauksien diagnosointiin)
- verokuva: elinkohtaiset profilit, elektrolyytit, kilpirauhanen
- verenpaineen mittaus
- EKG: sydämen sähköisen toiminnan tutkimus
- Holter: sydämen sähköisen toiminnan pitkäaikaisrekisteröinti
- sydänultra: sydämen rakenteen ja toiminnan dynaamisen funktion tutkimus

- Miten sydänlihaksen paksuuntuminen vaikuttaa sydämen toimintaan?

Sydämen toiminta lyhyesti: Sydämessä on neljä lokeroa: oikea ja vasen eteinen ja kammio. Kammioiden välillä on kiinteä väliseinä. Veri tulee eteisiin, työntyy sitten kammioihin. Sähköinen toiminta aikaansaa kammioiden supistuksen, vasemmalta veri lähtee aortaan ja oikealta keuhkoverisuonistoon. Kammioläppien tarkoituksena on varmistaa, että veri kulkisi vain yhteen suuntaan. Sydän on siis yksinkertaistettuna kaksi samanaikaisesti toimivaa pumppua.

Hypertrofinen kardiomyopatia aikaansaa kammion seinämien paksuuntumista ja johtaa kammioitilavuuden heikkenemiseen ja sydän lepovaiheen ongelmiin. Koska kammion seinämien paksuuntumista saattaa johtua myös muista syistä, kuten kilpirauhasen liikatoiminnasta, munuaissairaudesta tai korkeasta verenpaineesta, tehdään täydentäviä tutkimuksia kokonaistilanteen kartoittamiseksi hoidosta päätettäessä.

- Miten sydänoireista kissaa tutkitaan? Kuinka “yhteistyöhaluisia” kissat ovat? Ilmeisesti ne tarvitsevat tutkimuksiin esilääkityksen?

Tärkein väline kissan sydänsairauksien laadun ja asteen asteen tutkimisessa on ultraäänitutkimus täydennettynä Dopplerilla. Tutkimuksessa kissa on kyljellään tutkimuspöydällä. Rintalastan läheltä ajellaan karvoja, kostutaan alkoholilla ja laitetaan geeliä. Sydäntä tutkitaan ultraäänianturilla eri kulmissa kylkiluiden välistä. Ultraäänitutkimus on turvallinen, kivuton ja vie aikaa 30–60 minuuttia. Tutkimuksen tuloksena saadaan kattava mittausraportti joka käydään lävitse ja siihen perustuvat jatkohoitosuositukset.

Jotkut kissat eivät malta olla kyljellään ja silloin tarvitaan kevyt rauhoitus. Turvallinen rauhoitus saattaa olla myös suositeltavaa, jos potilaan hengitys on vaikeutunut sydän- tai keuhkosairauden vuoksi ja halutaan vähentää oudon toimenpiteen tuottamaa stressiä potilaalle. Rauhoitus suunnitellaan siten, ettei sillä ole vaikutusta sydämen dynaamiseen funkioon ja ultratutkimuksen mittauksiin.

- Kuinka sydänsairauksia hoidetaan? Millainen merkitys on ruokavaliolla? Tarvitseeko kissa jotain erikoisruokavaliota?

Kun kissallasi diagnosoidaan sydänsairaus, kardiologisi suosittelee mm. seuraavanlaisia hoitotoimenpiteitä tai lääkkeitä

- ruokavalion muutosta, esimerkiksi natriumin saannin vähentämistä tai tärkeiden ravintoaineiden, kuten omega3-rasvahappojen lisäämistä
- diureetteja eli nesteenpoistolääkkeitä
- verisuonia laajentavia lääkkeitä
- sydänlihaksen toimintaa tehostavia lääkkeitä
- tulpan riskiä pienentäviä lääkkeitä
- sydämen lyöntisykettä hidastavaa lääkettä

Jokaisen sydänsairaana kissan tila on yksilöllinen, siksi hoito suunnitellaan vastaamaan juuri sinun kissasi tarpeita. Sopivalla lääkityksellä kissasi elämänlaatu paranee.

Lähteet:

1. Ref: Paige CF, Abbott JA, Elvinger F, Pyle RL. Prevalence of cardiomyopathy in apparently healthy cats. JAVMA. 2009;234;(11):1398–1403.
2. Ref: Coté et al. Assessment of the prevalence of heart murmurs in overtly healthy cats. J Am Vet Med Assoc. 2004 Aug 1;225(3):384-8.
Prevalence of heart murmurs and occult heart disease in apparently healthy adult cats. Drouff LT, Gordon SG, Roland RM. ACVIM Forum Proceedings, 2010, p 159.